

Instytut Pamięci Narodowej - Rzeszów

<https://rzeszow.ipn.gov.pl/pl8/aktualnosci/198360,Obchody-Narodowego-Dnia-Pamieci-Zolnierzy-Wykletych-Rzeszow-1-marca-2024.html>
03.05.2024, 21:30

Obchody Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych - Rzeszów, 1 marca 2024

1 marca obchodzimy Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych. Został uchwalony przez Parlament i jest obchodzony od 2011 roku. „w hołdzie Żołnierzom Wyklętym - bohaterom antykomunistycznego podziemia, którzy w obronie niepodległego bytu Państwa Polskiego, walcząc o prawo do samostanowienia i urzeczywistnienia dążeń demokratycznych społeczeństwa polskiego, z bronią w ręku, jak i w inny sposób przeciwstawili się sowieckiej agresji i narzuconemu siłą reżimowi komunistycznemu”.

1 marca 1951 roku w więzieniu mokotowskim wykonano wyrok śmierci na siedmiu członkach IV Zarządu Głównego Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”: Łukaszu Cieplińskim, Mieczysławie Kawalcu, Józefie Batorym, Adamie Lazarowiczu, Franciszku Błażeju, Karolu Chmielu i Józefie Rzepce - będących ostatnimi ogólnopolskimi koordynatorami „Walki o Wolność i Niezawisłość Polski z nową sowiecką okupacją”.

Rzeszowskie obchody rozpoczęły się Mszą świętą w Kościele Farnym pw. św. Wojciecha i Stanisława pod przewodnictwem ks. bp. Jana Wątroby, ordynariusza diecezji rzeszowskiej. Następnie uczestnicy zgromadzili się pod Pomnikiem Pamięci Żołnierzy Wyklętych - przed popiersiami płk. Łukasza Cieplińskiego i jego sześciu współtowarzyszy: Adama Lazarowicza, Mieczysława Kawalca, Józefa Batorego, Franciszka Błażeja, Karola Chmiela oraz Józefa Rzepki. Przed wizerunkami osób, które zginęły od strzałów w tył głowy wymierzonych - 73 lata temu. To wtedy zamordowani zostali jeden po drugim - w krótkich odstępach czasu - ludzie tworzący ostatnie kierownictwo konspiracji kontynuującej od 1945 r. dzieło zapoczątkowane przez Armię Krajową, prezes IV Zarządu WiN oraz prezesa obszarów.

Tamtego wieczoru odeszli Ci, którzy – podobnie jak setki innych żołnierzy – nie złożyli broni po zakończeniu II wojny światowej, lecz sprzeciwiając się narzuconej siłą władzy, walczyli dalej.

Dr hab. Dariusz Iwaneczko, dyrektor IPN Oddział w Rzeszowie w swoim wystąpieniu przypomniał m.in. postać mjr. Władysława Koby, którego szczątki zostały odnalezione, zidentyfikowane i pochowane w Przemyślu w 2016 r. obok żony i córki. Bohatera, który jak wielu innych polskich żołnierzy poniósł niesprawiedliwą zapłatę za służbę ojczyźnie, od ludzi, którzy nie mieli żadnego prawa rządzić naszym krajem.

Stojąc pod pomnikiem IV Zarządu Głównego Zrzeszeni „Wolność i Niezawisłość” powrócił myślami także do pomnika Żołnierzy Armii Krajowej Podokręgu Rzeszów. Pokonując drogę między tymi upamiętnieniami napotykaemy w Rzeszowie na trzy miejsca pohańbienia, zniszczenia i unicestwienia Żołnierzy Niezłomnych jak rzeszowskie więzienie na zamku oraz budynki dawnych Wojewódzkich i Powiatowych Urzędów Bezpieczeństw Publicznego. To w tych miejscach ich katowano, zamordowano, a stamtąd wywożono i zakopywano w dołach zapomnienia. Myśl o dołach zapomnienia, o tych których kości nie znalazły należnego poszanowania musi nas dręczyć, ale też nas mobilizować do dalszej pracy jak Przemysława Bystrzyckiego - cichociemnego, który w swej ostatniej powieści „Labirynt”, kroczył ulicami swojego miasta niczym w labiryncie, z którego trudno znaleźć wyjście, a wokół szum uliczny zagłusza nasze słowa prawdy. By dopełnił się czas należy ich szukać pochować, by ta historia nie była elementem budowania martyrologicznej narracji dziejów Polski, ale by pamięć o nich trwała, a ich godne uczczenie i właściwe miejsce w historii było przejawem ich zwycięstwa i chwały.

Pamięć żołnierzy polskiego podziemia niepodległościowego uczczono apelem pamięci, salwą honorową, złożeniem kwiatów oraz odegraniem pieśni reprezentacyjnej Wojska Polskiego. W obchodach wzięli udział członkowie rodzin zamordowanych 1 marca 1951 r. w mokotowskim więzieniu Żołnierzy Niezłomnych, parlamentarzyści, dr hab. Dariusz

Iwaneczko, dyrektor Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie wraz w pracownikami, przedstawiciele władz samorządowych, służb mundurowych, kombatanci, członkowie Klubu Historycznego im. płk. Łukasza Cieplińskiego, który działa przy rzeszowskim IPN, mieszkańcy miasta, uczniowie i przedszkolaki w rzeszowskich placówkach oświatowych.

Tegoroczne uroczystości upamiętniające Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych w Rzeszowie zostały zorganizowane przez: Dyrektora Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie, Dowódcę 21. Brygady Strzelców Podhalańskich, Dowódcę 3. Podkarpackiej Brygady Obrony Terytorialnej, Prezydenta Miasta Rzeszowa i Światowy Związek Żołnierzy AK Okręg Podkarpacki.